

ישראל קורצ'אק קורצ'אק
اسرائيل تقرا كورتشاك

היום הראשון בבית הספר

(מיומנו של מצויש)

יאנוש קורצ'אק, כתבים ט, עמ' 226-227

תרגום: אורי אורלב

אני יושב בספסל השלישי. שוב אֶנְחֵנו יושבים יחד. אני שמח מאוד. שכבתי אֶתְמוֹל בְּמִטָּה וְחִשְׁבֵיתִי הֶרְבֵּה. מוֹזֵר: קוראים לי מצויש ובבית אני באֶמְתֵּי מְצִיּוּש הַקֶּטָן; אֲבָל בְּבֵית הַסֵּפֶר אֲנִי תִלְמִיד וּבְעֶרְבִי, כְּשֶׁאֲנִי שׁוֹכֵב בְּמִטָּה, אֲנִי מִיִּשְׁהוּ אַחֵר לְגִמְרִי וְאֲנִי חוֹשֵׁב עַל כָּל מִינֵי דְבָרִים.

כְּדוֹר הָאֶרֶץ סוֹבֵב סָבִיב הַשָּׁמֶשׁ – אֵיךְ זֶה? הָאֵם רֹאִים אֵיךְ כְּדוֹר הָאֶרֶץ מִסְתַּבֵּב כְּשֵׁטְסִים בְּאִוִּירוֹן? וְאִם אֶפְשֶׁר הִנֵּה לְדַחֵף אֶת כְּדוֹר הָאֶרֶץ שֶׁיִּסּוּבֵב אֶת הַשָּׁמֶשׁ בְּיוֹם אֶחָד, הָאֵם הֵייתִי מִתְבַּגֵּר בְּשָׁנָה? אֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁזֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי, מִפְּנֵי שֶׁאֵם כְּדוֹר הָאֶרֶץ הִנֵּה טֹס בְּמַהִירוֹת כְּזֹאת, הֵייתִי נוֹצֶרֶת רוּחַ כֵּל כֵּד חֲזָקָה שֶׁבִטַח כָּל הָאֲנָשִׁים הָיוּ נוֹשְׁרִים. הָאֵם אֵלֶּה מַחְשְׁבוֹת יִלְדוּתִי? לְפַעֲמִים נִדְּמָה לִּי שֶׁכֵּן, אֲבָל הֲרִי אִישׁ לֹא יְכוֹל לְדַעַת מַה יִּקְרָה. אוֹ כָּל הַשָּׁנָה הַזֹּאת. אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיִּהְיוּ לִי הֶרְבֵּה דְאֲגוֹת וְצָרוֹת. אוֹ שֶׁלֹּא אֶכִּין אֵיזָה תְּרֻגִיל, אוֹ שֶׁיִּהְיוּ לִי שְׂגִיאוֹת בְּהִתְבָּהָה, אוֹ שֶׁלֹּא אֲדַע לְהִשִּׁיב נְכוֹן. אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֵּל תִּלְוִי בִּי בְּעֶצְמִי: אִם אֶלְמַד – אֲדַע.

אֲבָל כָּל אֶחָד נִכְשֵׁל בְּמִשְׁהוּ – אֶפְלוּ הַתִּלְמִיד הָרִאשׁוֹן בַּפֶּתַח. הָאֵם כֵּד זֶה מְכַרְח לְהִיּוֹת?

אִם הָאֲדָם יְכוֹל הִנֵּה לְדַעַת מַה יִּהְיֶה, הִנֵּה יְכוֹל לְלַמֵּד תְּמִיד מֵרֵאשׁ, לְהַכִּין – וְאִזּוֹ הָאֵם בְּכֻלָּל לֹא הָיוּ לוֹ בְּעִיּוֹת? וּמְדוּעַ זֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת שֶׁאֲדָם אֶחָד סוֹבֵל בְּגִלָּל אֲדָם אַחֵר? – נִיחַ שֶׁלֹּא הַתְּכוֹנְנֵתִי לְשַׁעוֹר, וְיִהְיוּ לִי בְּעִיּוֹת, אֲבָל לְמָה גַם לְאִמָּא וּלְאִבָּא תִּגְרַם עֲגָמַת נֶפֶשׁ? – הֲרִי הֵם לֹא עָשׂוּ שֵׁם דְּבָר רַע.

טוֹב, שֶׁיִּקְרָאוּ לִי מְצִיּוּש – מַה אֶכְפֵּת לִי. אֲבָל מְדוּעַ אֵינָם רוֹצִים לְעֲנוֹת כְּשֶׁאֲנִי שׁוֹאֵל?

אוֹ אֲוִמְרִים: "אֵל תְּבַלְבֵּל אֶת הַמוֹחַ", אוֹ צוֹחֲקִים. מְצִיּוּש – נוֹ טוֹב. אֲבָל אֵיזָה דְבָר אַחֵר אֲנִי יְכוֹל לְעֲשׂוֹת שֶׁהֲרִי אֲנִי רַק הוֹלֵךְ עִכְשָׁו לְבֵית הַסֵּפֶר? וְלָכֵן אֲנִי חוֹשֵׁב עַל בֵּית הַסֵּפֶר וְעַל הַמְּלַחְמָה. – אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁסֵּפֶרִי הַלְמוּד יִקְרִים מְאוֹד, אֲבָל הָאֵם אֲנִי אֶשֶׁם אִם מִיִּשְׁהוּ יִטְפֹּטף דִּי עַל אֶחָד מֵהֵם? אוֹ שֶׁהַכּוֹרֵךְ כָּרֵךְ אוֹתָם בְּרִשְׁלוֹת וְהֵם יִתְפָּרְקוּ? לֹא חֲשׁוֹב עַד כְּמָה אֶהְיֶה זְהִיר, הֲרִי סֵפֶר מְכַרְח לְפַל עַל הָאֶרֶץ לְפָחוֹת פֶּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעַ. אוֹ הַבְּגָד נִקְרַע, אוֹ מִשְׁהוּ.

אֲנִי אוֹהֵב מְאוֹד אֶת בֵּית הַסֵּפֶר, אֲבָל אִם אֶפְשֶׁר הִנֵּה לְפָחוֹת לְנִסְעַ יוֹם אֶחָד בְּחֻדָּשׁ לְכַפֵּר וּלְרְאוֹת קֶצֶת. אוֹלֵי יוֹתֵר טוֹב לְיוֹמִים – כְּדָאִי גַם לִישׁוֹן שָׁם.

אֲנִי מְדַאֵג מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי לֹא אֲדָם טוֹב וְחוֹשֵׁב רַק מַה אֲנִי רוֹצֶה, וְיֵשׁ לִי חֲבָרִים עֲנִיִּים. הֵייתִי רוֹצֶה שֶׁתְּהִי אֶצְלֵנוּ חֲבָרוֹת אֶמְתִּית וְאֶמִּיצָה, אֵךְ אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ אֵיךְ לְעֲשׂוֹת זֹאת. מַה לְעֲשׂוֹת אִם אֶחָד הַחֲבָרִים לֹא נִחְמָד, מִמָּאִיס אֶת עֲצָמוֹ אוֹ מִסְתַּכֵּסֵף עַל כָּל שְׁטוֹת, אוֹ אֶחָד כֵּזֶה שֶׁאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מַה.

אִם אֶפְשֶׁר הִנֵּה לְהִתְיַדַד עִם כָּל אֶחָד כְּמוֹ עִם חֲבָרִי לְשִׁלְחוֹ, זֹאת יְכוֹלָה לְהִיּוֹת יְדִידוֹת אֶמְתִּית. אֵךְ כָּל אֶחָד הוּא אַחֵר. אִם אֵינֶנִּי יְכוֹל לְחַבֵּב אֶת כָּלֵם, אֶשְׁתַּדֵּל לְפָחוֹת לֹא לְלַקֵּת מִכּוֹת עִם אֶף אֶחָד.

הָאֵם אֶצְלִיחַ?

כְּמָה פְּעָמִים הֲכִי מְעַט אֶפְשֶׁר לְלַקֵּת מִכּוֹת בְּשָׁנָה? – אֶרְשֶׁם. אֶרְשֶׁם אֶת הַכֵּל. זֶה יִהְיֶה הַיּוֹמָן שְׁלִי.

